

Clasa de elevi - grup școlar psiho-social

Prof. Gorun Mirela

Clasa de elevi reprezintă un grup social formal, creat în mod artificial în funcție de anumite criterii, unde se stabilesc o serie de relații între elevi, cu consecințe în desfășurarea procesului instructiv-educativ.

Procesul de adaptare la viața școlară formează la elevi competența socială sau capacitatea de a surprinde logica socială din clasă.⁷

Începuturile competenței sociale se observă din familie, dacă ea oferă condițiile necesare și se consolidează în activitatea desfășurată în clasă sau în afara ei.

Clasa de elevi este astfel un grup social cu importanță esențială pentru elev care respectă normele de constituire și de funcționare ale oricărui grup social și în care fiecare se integrează prin intermediul mecanismelor socializării, integrarea fiind necesară unei bune desfășurări a activității școlare în ansamblu.

„Clasa de elevi este, din punct de vedere psihologic, un grup social, unde, ca urmare a interrelațiilor ce se stabilesc între membrii săi, apare și se manifestă o realitate socială cu consecințe multiple asupra desfășurării procesului instructiv-educativ în ansamblul său.”⁸

Colectivul școlar (clasa de elevi) are trăsăturile unui grup instituțional, formal și se comportă ca un subsistem al sistemului social

Clasa de elevi constituie mediul socio-cultural și educativ în care se produce procesul de modelare al elevilor devenind o sursă de valori cu influență formativă asupra autodezvoltării individuale.

Clasa de elevi este un grup social specific, în cadrul căruia există o varietate de relații educative. Aceste relații au ca suport raporturile interpersonale din cadrul clasei și relația educator-educat. Desfășurarea acțiunilor educative are un caracter coordonat, pe care-l asigură profesorul.

Clasa de elevi este un colectiv școlar în cadrul căruia și se manifestă o realitate socială cu multiple consecințe asupra desfășurării procesului de predare-învățare-evaluare.

Fiecare membru al grupului manifestă față de grup anumite trebuințe, dorințe și atitudini, ceea ce constituie expansiunea socială. Față de acesta, membrii grupului au o anumită reacție denumită incluziune socială.

Clasa de elevi constituie un grup de muncă, fiind alcătuită din elevi care desfășoară o activitate comună, subordonată scopului învățării. Această activitate poate fi individuală, însă realizată simultan (toți elevii scriu, desenează, cântă în același timp în clasa fără a avea ceva comun) .

Clasa de elevi are un aport deosebit în procesul de socializare. Bună integrare în sânul său asigură individului confort psihologic. S-a demonstrat că relațiile armonioase cu ceilalți conduc la o stima de sine ridicată, la dorința de a coopera, și contribuie la creșterea nivelului de aspirație, în vreme ce izolarea corelează cu anxietatea, slaba stimă de sine, sentimentele ostile față de colegi, comportamentul agresiv, atitudinile negative față de școală.

Din perspectivă psihosocială, clasa constituie un câmp dinamic în care se desfășoară jocul unor forțe multiple: atracție, respingere, afirmare de sine, ascensiune, retragere, suspiciune, pretenții, stimă.

---

⁷R. Iucu, *Managementul și gestiunea clasei de elevi – fundamente teoretico - metodologice*, Editura Polirom, Iași, 2006, pag.73

⁸ I. Nicola, *Microsociologia colectivului de elevi*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1994, pag.67

Caracteristici ale clasei ca grup social:

- a) mărimea clasei are în vedere numărul de elevi care compun grupul, de obicei 25-30 elevi;
- b) interacțiunea membrilor clasei, vizate fiind interacțiunile directe, nemijlocite și multivariante;
- c) scopurile atât cele pe termen scurt cât și cele pe termen lung, sunt comune grupului clasei și, prin intermediul conștientizării acestora de către elevi, pot deveni motorul dezvoltării grupului pe perioada școlarității;
- d) arta cadrului didactic, ca manager în clasă constă în fixarea, pe lângă obiectivele școlare formale și a unei serii de obiective social-afective pentru grupul de elevi, care vor determina consolidarea coeziunii acestuia;
- e) structura grupului poate fi analizată în ceea ce privește grupurile mici și implicit clasa de elevi, atât ca modalitate de legătură a membrilor grupului în plan interpersonal, cât și ca ierarhie internă a grupului;
- f) compoziția și organizarea sunt rezultatul interacțiunii tuturor celorlalte caracteristici ale grupului, definitoriu din punctul de vedere al acesteia fiind gradul de omogenitate sau de eterogenitate a clasei;
- e) din același indicator de dinamica grupului clasă, mai poate fi derivată și o altă caracteristică a acesteia, coeziunea acceptată ca fiind gradientul de unitate al grupului, sau denumită uneori "sănătatea grupului".

Realizarea funcției de socializare presupune:

- desprinderea copilului de afectivitatea primară, specifică familiei;
- interiorizarea obligațiilor școlare ca norme societale adaptabile la psihologia elevului, cu o sferă de referință care depășește mediul familiei;
- recompensarea performanțelor din perspectiva viitoarelor roluri sociale.

Realizarea funcției de socializare mai presupune continuarea procesului de interiorizare a motivației acțiunii elevului pentru performanță în contextul diferențierii treptate a tipurilor calitative de performanță, susținute de tipurile de capacitate diferențiate, bazate pe o anumită orientare a fondului aptitudinal-atitudinal, realizate de regulă în jurul vârstei de 16 ani.

Modelul structural solicită astfel deschideri metodologice în direcția abordării sociopsihologice și sociopedagogice a clasei din învățământul secundar care conferă elevului „un evantai mai larg de statusuri“ produse în mediul școlar și extrașcolar.

Modelul sociopsihologic abordează clasa de elevi ca grup microstructural care acționează într-un câmp social deschis „rezultat al interacțiunilor dintre persoanele care-l compun în vederea realizării unor obiective educaționale“. ⁹

Clasa de elevi presupune o relativă unitate psihosocială exprimată prin următoarele trăsături: ¹⁰

- numărul de membri și timpul de funcționare școlară (pe parcursul a cel puțin o treaptă de învățământ);
- relațiile directe de comunicare și de cunoaștere promovate în condițiile activității de educație și de instruire;
- structura configurațională proprie care reflectă interdependența statutelor și a rolurilor membrilor;
- coeziunea care asigură coerența și autonomia funcțională a grupului în condiții de stabilitate și de mobilitate specifice;
- dinamica proprie la nivel intern și extern (cu mediul școlar, în general);
- orientarea constantă în direcția realizării scopurilor propuse pe termen mediu (semestru, an școlar) și lung (treaptă școlară) și a sarcinilor curente operaționale .

Trăsăturile psihosociale distincte care determină specificitatea unui colectiv de elevi,

constituie ceea ce se înțelege prin sintalitatea sa utilizării termenului de „clasa noastră”.

Se utilizează în acest scop o paletă metodologică care include

- observația psihosociologică;
- studiul de caz;
- experimentul psihosocial;
- testele sociometrice;
- fișa de caracterizare psihosocială.

Modelul sociopedagogic al clasei de elevi abordează clasa în calitate de grup educațional angajat nu numai în situații de educare, ci și în activitatea de învățare desfășurată într-un mediu școlar cu caracter tranzitoriu, consacrand anumite metodologii și comportamente didactice la nivelul relației profesor-elev¹¹

⁹I. Nicola, *Microsociologia colectivului de elevi*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1994, pag. 43

¹⁰I. Nicola, *Microsociologia colectivului de elevi*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1994, pag. 44

¹¹E.Păun, *Clasa de elevi ca grup educațional (în Sociopedagogie școlară)*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1983, pag. 129